

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Celoštátne kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá

17. ročník, školský rok 2024/25

Testové úlohy pre kategóriu C (9. ročník ZŠ a 4. ročník OG)

Poznámka: Otázky monotematickej časti sú označené *.

1.* Pozorne si prečítajte nasledovný text a nájdite v ňom štyri chyby. Zapište ich do odpovedového hárka a doplňte tam aj správne, opravené znenie. Na poradí zapísaných chýb nezáleží. Zvýraznené slová a čísllice sú správne a nie je možné ich meniť.

V roku **1777** sa v **Uhorsku** zaviedla reforma škôl vydaním dokumentu *Ratio educationibus*. Pedagogická časť **obsahovala** aj normy pre telesnú výchovu. Učitelia pri nej nemuseli rešpektovať vekové hranice a škola mala zabezpečiť ihriská – jedno pri škole a druhé pri vode. **Autorom pedagogickej časti** bol zrejme Adam Ferdinand Kollár.

2.* Športovým aktivitám sa nevyhýbali ani predstavitelia slovenského národného života v 19. storočí. Z ponúknutých možností vyberte tú, ktorej sa s úspechmi venovali Viliam Paulíny-Tóth a Janko Kráľ. Správnu možnosť zapište do odpovedového hárka. Na streleckom terči vidíte skoky cez prekážky.

- a) športovej streľbe
- b) skákaníu cez prekážky na koni
- c) šermu

3.* Vytvorte správne dvojice z osobností a oblasti/aktivity, ktorým sa venovali v oblasti športu a telesnej výchovy. Do odpovedového hárka zapište len správne kombinácie písmen a čísel.

a) Karol Kuzmány (na obr.)	1) 1. dostihy na území Slovenska
b) gróf J. Hunyady	2) prvopočiatky turistiky na našom území
c) Ferdinand de Martinengo	3) priekopník horolezectva
d) David Frölich	4) založenie <i>Spolku všeobecnej vzdelanosti</i>
e) Beata Laska-Kóscielecka	5) založenie 1. telocvičného a šermiarskeho ústavu na Slovensku

4.* Prvý moderný športový klub na území Slovenska vznikol v Bratislave roku 1862 a bol známy pod skratkou PHE. Ktorému športu sa venoval? Vyberte z nasledujúcich možností jednu správnu a zapište ju do odpovedového hárka.

basketbal, veslovanie, volejbal

5.* Vznik Rakúska-Uhorska v roku 1867 sa odrazil aj v športovom a telovýchovnom hnutí na jeho území. Rozhodnite, či sú uvedené tvrdenia pravdivé alebo nepravdivé. Správnu odpoveď *áno/nie* označte (zakrúžkujte) v odpovedňovom hárku.

- a) Podnetom pre rozvoj telovýchovy a športu boli aj porážky vo vojnách s Talianskom a Pruskom.
- b) V slovenskom prostredí sa presadzoval skôr telovýchovný ako športový smer.
- c) Prvé snahy založiť na Slovensku telovýchovný spolok Sokol sa udiali v Revúcej v roku 1868.
- d) Telocvičná slovenská jednota Sokol vznikla v roku 1896 v Budapešti.
- e) Športové spolky a kluby v uhorskej časti monarchie boli využívané aj ako prostriedky šírenia maďarizácie.

6.* V prvých rokoch moderného olympijského hnutia sa uplatňovala idea tzv. športovej geografie. Do odpovedňového hárka zapíšte iba písmeno, ktoré je pri správnej možnosti vysvetľujúcej túto ideu.

- a) Športová geografia sa na počiatku moderného olympijského hnutia venovala popisovaniu prepojení medzi športoviskami.
- b) Vyspelé športové národy majú právo na samostatnú účasť bez ohľadu na štátnu suverenitu.
- c) Ani vyspelé športové národy nemajú právo na samostatnú účasť, ak nemajú štátnu suverenitu.

7.* Ktorú významnú osobnosť slovenského národného života (na obrázku) považujeme za nášho prvého cyklistu? Do odpovedňového hárka zapíšte jeho meno a priezvisko. Pomôžte si aj obrázkom kaštieľa z jeho rodnej obce.

8.* Významným prvkom prezentácie olympijských hier sa stali aj olympijské piktogramy, ktoré niekedy odrážajú aj kultúru usporiadateľskej krajiny. Odpovedzte na nasledujúce otázky.

- a) V ktorom roku boli tieto piktogramy prvýkrát použité a v ktorej krajine/štáte sa vtedy konali olympijské hry?
- b) V ktorom roku dostali piktogramy svoju modernú podobu?

9.* Uvedte, na ktorej olympiáde sa prvýkrát v modernej histórii predstavila samostatná slovenská výprava. Do odpovedového hárka zapíšte rok, krajinu/štát, mesto, v ktorom sa konala, a typ olympiády (letná/zimná). Pomôžte si aj obrázkom, na ktorom vidíte prvé a posledné písmeno mesta, v ktorom sa táto olympiáda konala.

10.* Rozhodnite, či sú uvedené tvrdenia pravdivé alebo nepravdivé. Správnu odpoveď *áno/nie* označte (zakrúžkujte) v odpovedovom hárku.

- a) Slávnostné otvorenie a ukončenie olympiád riešil už barón Pierre de Coubertin.
- b) Pierre de Coubertin bol inšpirovaný slávnosťami pri otvorení svetových výstav.
- c) Športové súťaže na olympiáde sa môžu začať až po slávnostnom otvorení.
- d) Z časových dôvodov sa športové súťaže môžu začať už pred slávnostným otvorením olympiády.
- e) Slávnostný nástup športovcov začína vždy výprava z Grécka.
- f) Ako druhá pri nástupe športovcov prichádza výprava z hostiteľskej krajiny.

11.* Studená vojna výrazne zasiahla aj olympijské hnutie. Hneď dve letné olympiády boli poznačené politicky motivovanou neúčastou veľkej časti športovcov z východného, resp. západného bloku. V odpovedovom hárku uvedte, o ktoré dve olympiády išlo, v ktorých mestách a v ktorom roku sa konali. Pomôžte si aj obrázkom, kde vidíte prvé písmeno jedného z miest.

12.* Akým cudzím slovom označujeme slávnostné otvorenie a ukončenie olympijských hier?
Napíšte toto slovo a pomôžte si začiatočným aj posledným písmenom v odpovedovom hárku.

13.* Pri slávnostnom otvorení olympiády na čele každej výpravy kráča väčšinou športovec, ktorý nesie štátnu zástavu/vlajku svojej krajiny. Odpovedzte na nasledujúce otázky.

a) Ako nazývame toho, kto nesie tento štátny symbol? Pomôžte si aj prvým písmenom v odpovedovom hárku.

b) Z uvedených športových osobností Slovenska vyberte štyri, ktorým sa dostalo pocty niesť zástavu na čele našej výpravy pri otvorení olympijských hier: **Peter Šťastný, Peter Bondra, Jozef Lohyňa, Michal Martikán, Karol Kučera, Martina Moravcová, Elena Kaliská.** Stačí napísať jeho/jej priezvisko.

14.* Až v tomto tisícročí Medzinárodný olympijský výbor definoval tri hlavné olympijské hodnoty. Ktoré z uvedených možností predstavujú tieto správne hodnoty? Zapíšte ich do odpovedového hárku.

zodpovednosť, výnimočnosť, výkonnosť, priateľstvo, rešpekt, súcit

15.* Olympijskí medailisti nedostávajú len samotné medaily, ale aj ďalšie pripomienky ich úspechu. Ktoré tri z uvedených možností nie sú správne? Do odpovedového hárku zapíšte iba písmená, ktoré sú pri nich uvedené.

- a) šatky vo farbe získanej medaily
- b) diplomy
- c) plakety
- d) olympijský symbol vo farbe získanej medaily
- e) odznaky vo farbe získanej medaily

16.* Do odpovedového hárku zapíšte len správne kombinácie písmen a čísel z rokov a miest konania olympijských hier. Pomôžte si aj obrázkami.

a) 1968	1) Montreal
b) 1976	2) Atlanta
c) 1996	3) Mexico City

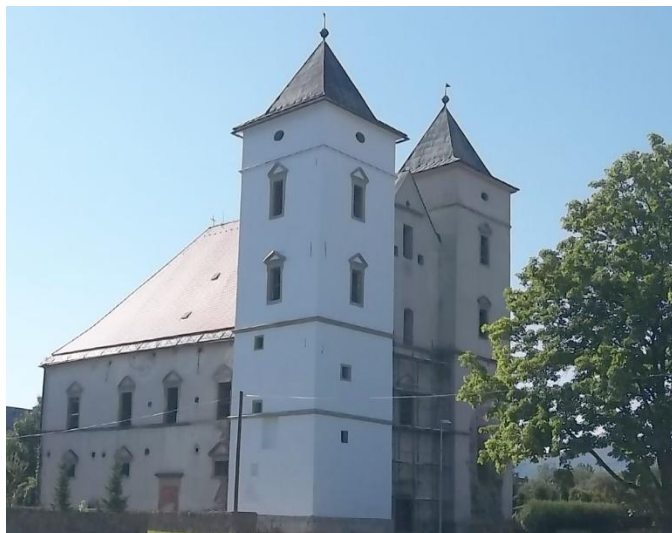
17. Na základe opisu zistíte, o ktorú historickú osobnosť ide. Odpovede zapíšete do odpovedového hárka.

- a) nástupca Františka Jozefa I., usiloval sa o uzavretie prímeria, posledný vládca monarchie, zbavený trónu a vyhnaný z vlasti, zomrel v roku 1922 na portugalskom ostrove Madeira
- b) študoval v Prahe, Paríži aj v Berlíne, prednášal na Sorbonskej univerzite, jeden z organizátorov československého odboja, preferoval ideu čechoslovakizmu, minister zahraničných vecí a druhý prezident ČSR,
- c) spoluautor Pittsburskej dohody a Washingtonskej deklarácie, prvý prezident Československej republiky, rodák z Hodonína na Morave, profesor a filozof, zobral si za manželku Američanku, po ktorej prebral aj priezvisko.

18. Napíšte súčasné slovenské názvy štyroch miest Rakúsko-uhorskej monarchie, ktoré boli medzi rokmi 1867-1918 centrami slovenského politického života, lebo sa tam dlhodobo zdržiavali vtedajší poprední slovenskí politici. Dve z miest sa dnes nachádzajú na území Slovenska.

19. V súvislosti s aktivitami Slovákov a Čechov počas prvej svetovej vojny napíšte do odpovedového hárka

- a) tri krajiny, v ktorých boli centrá zahraničného odboja a po vojne boli na mierových rokovaníach členmi Rady piatich,
- b) slovenskú obec, pri ktorej sa odohrala najznámejšia bitka československých légii. Pomôžte si aj fotografiou, na ktorej je jedna z dominánt tejto obce v roku 2014.

20. Pozorne si prečítajte nasledujúci text týkajúci sa Nemecka v rokoch 1918 – 1939 a nájdite v ňom štyri chyby. Zapište ich do odpovedového hárka a doplňte tam aj správne, opravené znenie. Na poradí zapísaných chýb nezáleží. Zvýraznené slová a roky sú správne a nie je možné ich meniť.

Štát sa od roku **1918** označoval ako Weimarská monarchia. Veľmi negatívne ho po roku 1929 ovplyvnila svetová **Veľká hospodárska kríza**. Problémy využila na získanie politického vplyvu Národnosociálna nemecká robotnícka **strana** (NSDAP). V januári 1933 sa stal prezidentom Adolf **Hitler**. Zakrátko potom ako sa Hitler v Nemecku dostal k moci, skončili nepriatelia komunistov v **koncentračných táboroch**.

21. V odpovedovom hárku správne doplňte názvy európskych štátov.

Prvým štátom, ktorému sa podarilo osamostatniť od Ruska ešte počas trvania prvej svetovej vojny bolo ... A... . Neskôr sa to podarilo aj pobaltským štátom Litve, Lotyšsku a ... B... Na juhu Európy patrila medzi nástupnícke štáty Rakúsko-Uhorskej monarchie aj Juhoslávia, pôvodne používajúca názov Kráľovstvo ... C ..., Chorvátov a Slovincov. Samostatnosť získala aj Československá republika, ktorá uzavrela spojeneckú zmluvu (Malú dohodu) s Juhosláviou a okrem nej aj s ...D... .

22. Rozhodnite, či sú nasledujúce tvrdenia týkajúce sa Hitlera aj Stalina (na obrázku) pravdivé alebo nie. Správnu odpoveď áno/nie označte (zakrúžkujte) v odpovedňovom hárku.

- a) Obaja sa dostali k moci v rovnakom roku.
- b) Podpísali vzájomnú zmluvu o neútočení a istý čas ekonomicky a vojensky spolupracovali.
- c) Počas obdobia, keď boli pri moci nechávali popraviť svojich odporcov.
- d) Obaja boli už od mladosti presvedčení revolucionári.
- e) Svoj život ukončili samovraždou.
- f) Obaja túžili rozšíriť územia svojich štátov.
- g) Obaja budovali tábory, v ktorých umierali milióny nevinných ľudí.
- h) Hitler aj Stalin dlhodobo spolupracovali s Mussolinim.

23. Uvedené udalosti rozdeľte do skupín podľa toho, kedy sa stali. Jedna z nich sa vzťahuje k dvom obdobiam. Do odpovedňového hárka zapíšte k obdobiu iba správne čísla.

- a) počas trvania prvej svetovej vojny
- b) v období medzi svetovými vojnami
- c) počas trvania druhej svetovej vojny v Európe
- d) po skončení druhej svetovej vojny v Európe

- 1) statická vojna na západnom fronte v Európe
- 2) použitie nemeckých ponoriek v boji proti obchodnému loďstvu,
- 3) Vznik prvej ČSR
- 4) „Malá vojna“ medzi Slovenskom a Maďarskom
- 5) bitka pri rieke Marne
- 6) Berlínsky múr
- 7) použitie atómových bômb
- 8) úspešná „blesková“ vojna Nemecka proti Francúzsku
- 9) podpísanie „Ochranej zmluvy“ medzi Slovenska s Nemeckom
- 10) prvé použitie bojových chemických zbraní

Na obrázku je časť pôvodného Berlínskeho múru teraz umiestneného v Nitre, stav z roku 2023.

24. Rozhodnite, ktorá udalosť z dejín druhej polovice 20. storočia sa stala skôr. Do odpovedňového hárka zapíšte len správne kombinácie písmen a čísel.

- a) smrť Gottwalda (na obrázku) (1)
alebo odhalenie kultu osobnosti (2)
- b) vojna v Kórei (1) alebo vojna vo Vietname (2)
- c) pristátie astronautov USA na Mesiaci (1)
alebo vypustenie prvej sovietskej družice Sputnik (2)
- d) Rokovania Chruščova s Kennedym (1) alebo snaha o socializmus s ľudskou tvárou v ČSSR (2)

25. Rozhodnite, kto nepatrí do jednotlivých skupín osobností a zapíšte iba jeho priezvisko do odpovedového hárka.

- a) Andrej Hlinka, Jozef Tiso, Alexander Mach, Gustáv Husák
- b) Antonín Novotný, Viliam Široký, Klement Gottwald, Ján Vojsašák
- c) Wilhelm Pieck, Alcide de Gasperi, Konrad Adenauer, Robert Schuman
- d) Ronald Reagan, Winston Churchill, Josif Vissarionovič Stalin, Franklin Delano Roosevelt

26. Rozhodnite, ktorý z politikov sa aktívne zapájali uvedených do udalostí. Do odpovedového hárka zapíšte len správne kombinácie písmen a čísel.

a) Alexander Dubček	1) rozdelenie Československa a vznik Slovenskej republiky v roku 1993
b) Vladimír Mečiar	2) reformné hnutie v ČSSR označované aj ako Pražská jar v roku 1968
c) Helmut Kohl	3) povolil inváziu vojsk Varšavskej zmluvy do ČSSR
d) Leonid Iljič Brežnev	4) zaslúžil sa o opätovné zjednotenie Nemecka v roku 1990

Autori: PaedDr. Marek Bubeník, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Recenzentka: Mgr. Barbora Kopuncová

Fotografie: Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Vydal: NIVaM, 2025 a Slovenská komisia Dejepisnej olympiády